స్వార్థం - త్యాగం

ఇంతకు ముందువరకూ వానకురిసి, యిప్పుడే వెలిసింది. అయినా నీలాకాశం యింకా నిర్మలం కాలేదు. మూడు గంటలకు చదువుతూన్న పుస్తకం మూసి వచ్చి లేడీడాక్టరు విశాలాక్షి పిట్టగోడవద్ద నిల్చుని మేడక్రిందకు చూస్తోంది.

పట్టపగలే సాయంత్రంలా వుంది. ఈ విషయమే స్ఫురించి విశాల చిరాకు పడింది. వర్షం వస్తే అన్నీ నిర్బంధాలే. శుభ్రమైన బట్టలు ధరించటానికి వీలులేదు, షికారు పోదామంటే వీలులేదు. ఇవాళ ఆదివారమే కాబట్టి యీ పూటంతా ఖాళీ. కాస్త ఊపిరి తీరిగ్గా పీల్చుకునేది వారానికి యీ సగంరోజే. మళ్ళీ తెల్లవారితే మామూలే. తిరిగి వానరాకుండా వుంటేనే యీ సాయంత్రం ఏమయినా సర్దాగా తిరగటం.

సందేహం నివృత్తి చేసుకునేందుకు ఆమె తలఎత్తి ఆకాశం లోకి చూసింది. ఆశ నిరాశ అయింది. అనుమానమే — విసుక్కుంది.

ఏదో తోచి వెనుదిరుగ పోయేసరికి అప్పుడే మెలిక తిరిగి తమ యింటిని సమీపిస్తున్న ఓ చిన్నకారు దృగ్గోచరమైంది.

"కొంపతీసి...." - భయపడింది. ఈ కారు తమ గేటుముందరే ఆగదు కదా.

కారు గేటుముందరే ఆగింది.

విశాల వచ్చే విసుగుతో తొంగి చూసింది. కారులోంచి ముందు తలుపు తెరుచుకుని ఓ యువకుడు దిగి పైకి చూశాడు. పైనున్న షేడ్ మీదనుంచి అయిదారు నీటిబిందువులు జారి ఆమె తలమీద పడి, వెక్కిరించినట్లు జారగిలబడేటంతలో అతను విష్ చేశాడు. ఆమె తప్పనిసరిగా, మనసులో దూషిస్తూ మెల్లగా నడిచి క్రిందకు వొచ్చింది. అప్పటికే డ్రాయింగ్ రూమ్‌లోకి వచ్చి సోఫాలో కూర్చున్న ఆ యువకుడు వినయంగా లేచి నిలబడ్డాడు. కూర్చోమన్నాక కూర్చున్నాడు.

"ఏం కావాలి?"

"చాలా అర్జంటు"

"ఏం కావాలి?" విసురుగా, బిరుసుగా అడిగింది ఆమె,

అతనీసారి కొంచెం కంగారు పడ్డాడు; అన్నాడు "నా మిసెస్‌కి పెయిన్స్ వస్తున్నాయి. దయవుంచి రావాలి"

"ఎక్కడికి?"

"మా వూరికి"

"వూరికా? ఈ వూరుకాదా" ఆశ్చర్యపడింది విశాల.

కొంచం జంకుతూ ఆ యువకుడు "ఉహుం కాని యిక్కడకు ఆరుమైళ్ళే" అన్నాడు.

విశాల అతన్ని నిశితంగా పరికించింది. బయటకు ఎక్కువ తెలియపర్చకపోయినా ఆంతరంగికంగా చాలా వ్యథ ననుభవిస్తూన్నట్లుగా వున్నాడు. వాలకంచూస్తే వొదిలేటట్లు లేదు. తన మీద గురివుంచి వచ్చిన వ్యక్తిని, మిషపెట్టి పంపటం కష్టమే. అన్యాయం కూడా.

"చప్పున రాగలరా!"
విశాల నిస్సహాయురాలైంది. "సారీ....యింకెవరి దగ్గర కైనా" అని కనీసం తప్పించుకునేందుకు ఒక ప్రయత్నమైనా చేద్దామనుకున్న ఆమె నోరు మూతపడింది.
"ఇదే మొదటిసారి. ఏమవుతుందోనని భయంగావుంది"
ప్రశ్నలు అడిగి అతన్ని వేధించటానికి ఎక్కువగా అవకాశం లేదు. ఎన్ని ప్రశ్నలు అడిగినా ఏవో సాకులుచెప్పి "మీరే రావాలి"అని పట్టుబట్టే సమర్థత లేనివాడై వున్నాడా యువకుడు?

చేసేదిలేక అనంగీకారంగానే లేచి నిలబడి "వుండండి" అని లోపలకు వెళ్ళింది. పది నిమిషాల్లో తల్లికి చెప్పి కావలసిన యిన్‌స్ట్రుమెంట్సు వున్న బ్యాగ్‌తో గదిలోకి వచ్చింది. అతను లేచి నిల్చుని బ్యాగ్ అందుకుని, బయటకు నడిచాడు. ఆమె మౌనంగా అతన్ని అనుసరించి, కారు వెనక సీట్లో కూర్చుంది. అతను ముందు సీట్లో డ్రైవరుప్రక్క కూర్చున్నాడు.
కారు కదిలాక విశాల నిట్టూర్చింది. ఇవాళ ఎంత ప్రోగ్రాం! ఎన్ని ప్లాన్లు?
ఓ క్షణం ఆగి "టాక్సీనా?" అని అడిగింది. ఎక్కేముందు చూసుకోలేదు.
"అవునండి"
ఆమె మౌనం వహించింది. ఓ అయిదు నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచాక, ఓ విషయం స్ఫురించి అంది "మా మిడ్‌వైఫ్ లీవ్‌మీద వుంది. మీ ఊళ్ళో...."
"ఉన్నారులెండి. ఆ జాగ్రత్త తీసుకునే వచ్చాను" అని వెంటనే ఆ యువకుడు అన్నాడు.

....

నాలుగు గంటలకాలం గడిచింది. లేడీ డాక్టర్ విశాల యివాళ అదృష్టవంతురాలు. ఎక్కువ శ్రమలేకుండా సఫలీకృతురాలైంది. మొగపిల్లవాడిని దంపతులకు అందించింది.

అతను ఫీజు తెచ్చి యిచ్చాక తీసుకుని "యిహ వెడతాను" అంటూ లేచిందామె.

"వొచ్చి దిగబెడతాను" అన్నాడు.

జాలిపడి, నవ్వి అంది విశాల "వొద్దు. వెళ్ళగలను. ఈ సమయంలో మీరు యింట్లో వుంటేనే బాగుంటుంది"

కారు చిన్నగా కదిలాక లైటువెలుగులో టైము చూసుకుంది, ఏడు పది నిమిషాలు. గతుకులరోడ్డు. అరగంట ప్రయాణం.

కొంతదూరం పోయాకగాని పొరపాటు చేశానని తెలియలేదామెకు. తను చేసింది అంత ఆరోగ్యకరమైన పనికాదని అప్పుడు గ్రహించింది. మధ్యాహ్నం అవటం మూలాన ముసురుగా వున్నా వచ్చేటప్పుడు దారి ప్రమాదకరమైనదని అనిపించలేదు. ఇప్పుడు యీ రహదారి నిజస్వరూపం బయటపడింది. కటికచీకటి అటూ యిటూ టీబూతాల్లా చెట్లు. భయంకరమైన నిశ్శబ్దం.

అరగంట ఈ నిశ్శబ్ద నిశీధిలో పయనం. భయపడవలసిన విషయం ఎందుకుకాదు? విశాల డాక్టరే, — కానీ లేడీ డాక్టరు! ఆమె బిగబట్టుకుని కూర్చుంది. ఈ డ్రైవర్‌ను యిష్టంవచ్చినట్లు అధికారరీత్యా ఉపయోగించుకునే సాహసం ఈ స్థితిలో ఆమెలో హరించింది. "కొంచం స్పీడుగా పోనియ్యి డ్రైవర్" అనటానికి కూడా ఆమె సంసిద్ధురాలు కాలేకపోయింది. ప్రయత్నించి విరమించింది.

బహుశా యింకా మూడుమైళ్ళుకూడా పోయివుండదు. గమ్య స్థానం సగందూరం పైగా వుంది. హఠాత్తుగా కారే ఆగింది. విశాల భయకపింతురాలైంది.

"ఏ....మి....టి....ఏ..........."

ఆమె అడగలేదు. డ్రైవరు మాట్లాడకుండా సెల్ఫులాగి రెండు మూడు సార్లు ప్రయత్నించాడు. ఉహుఁ స్టార్టు కాలేదు. టార్చి లైట్ తీసి తలుపు తీసుకుని బయటకు వెళ్ళి, బాయ్‌నెట్ ఎత్తి చూస్తున్నాడు.

లేడీ డాక్టరుగారికి ఏమి చేయాలో పాలుపోలేదు. మనుషుల కిచ్చినట్లు ఆమె నోరులేని ఈ కార్లకు యిన్‌జక్షన్ యివ్వలేదు కదా! ఓ నిమిషం తటస్థంగా ఊరుకుని, ఏదో తోచి, ధైర్యం తెచ్చుకుని, బయటకు దిగింది. టార్చిలైటు వెలుగులో డ్రైవరు ఏదో యాతన పడుతున్నాడు. మెల్లగా అతన్ని సమీపించి కంపిత స్వరంతో అడిగింది.

"ఏమయింది?"

"కార్బొరేటర్‌లో ఏదో లోపం వచ్చింది సాబ్. దీనిఅంతు తేలుస్తాను" తల ఎత్తకుండానే జవాబు వొచ్చింది.

"ఎంతసేపు పడుతుంది?"

"పది నిమిషాలు"

విశాల మౌనం వహించింది. తిరిగి లోపలకు పోయి కూర్చో బుద్ధికాలేదు. చుట్టూరా చీకటి. చడీ చప్పుడూ లేదు. ట్రాఫిక్ అసలేలేదు. భీతి చెందవలసిన అవసరం ఎందుకులేదు? కదలి ఓ అడుగు వేసి, కొంచంగా జంకింది. చాలాసేపు వర్షం కురియటం వల్ల రోడ్డంతా బురదమయంగా వుంది. చీరె అంచులు పాడుగా

కుండా జాగ్రత్తగా నడిచి, ఓ చెట్టు క్రిందకు వచ్చి నిల్చుంది. గాలికూడా లేదు. ప్రకృతి సరేసరి, చీకటి తెరల మాటున దాగింది కదా. ఏం చెయ్యాలి యిప్పుడు?

చూడగా, ఆమెలో ఎప్పుడో జనించిన చిరాకు అధికం కాసాగింది. అది నైరాశ్యంగాకూడా మారుతోంది. ఈ సాయంత్రం అంతా ఎప్పటిలాగా గడిచింది. కొత్తదనం ఏదీలేదు. సరదా అసలేలేదు. పోనీ యిలా కారు మధ్యదారిలో ఆగినప్పుడైనా ప్రక్కన యిద్దరు ముగ్గురు స్నేహితులు వుంటే...

హఠాత్తుగా ఉలుక్కుపడింది. మనుష్యసంచారం ఏమీలేని యీ అంధకారంలో, వొంటరిగా, ఓ ముక్కూమొహమూ తెలియని వ్యక్తితో యీ ఏకాంత ప్రదేశంలో వున్నాననే తలంపు వచ్చేసరికి ఒళ్ళంతా జలదరించింది. రక్తం ఘనీభవించినట్లయింది.

కొన్ని గజాల దూరంలో, తంటాలు పడుతున్న డ్రైవరు వంక చూసింది. పొరపాటునైనా యిటువేపు చూడటం లేదు. అయినా విశాల ప్రసన్నురాలు కాలేదు. ఏదయినా అపాయం సంభవిస్తే యిక్కడ తమను కాపాడేది ఎవరు?

ఆమె హృదయక్షేత్రంలో డ్రయివరు నిలిచి, క్రూరంగా నవ్వుతున్నాడు. ఆ నవ్వులోని అంతరార్థం స్త్రీయైన విశాలకు తెలుసు.

ఆమె భావాలు అంతటితో ఆగలేదు.

హఠాత్తుగా దొంగలు వచ్చారు. వాళ్ళకు పెద్దపెద్ద మీసాలున్నాయి. తనని బయటకు రమ్మన్నాడు. తన కంఠసీమలో ఒకే ఒక నెక్లేస్. అది కాస్తా కాజేశారు. అంతటితో ఆగినా బాగుం

డును. వాళ్ళు యింకా ఏమిటి ఆశిస్తున్నారు? వొణికిపోతూంది తను.

నవ్వొచ్చింది విశాలకు. అందరివంటి స్త్రీ కాదు తను. చదువుకుంది. తెలివిగలది. కావాలని ఓ యువకుడి సహాయం తిరస్కరించింది. మళ్ళీ ఎందుకంత భ్రమ. కాని అంత చీకటిలో కూడా, తనని ఎవరూ చూడకపోయినా దొంగనవ్వు ఎందుకు నవ్వుకుందో ఆ క్షణంనుంచీ అర్థం కావటల్లేదామెకు.

ఈ విచిత్రమైన అవస్థ భరించటం ఆమెకు దుర్భరంగా వుంది. ఇంకా ఎంతసేపని అడుగుదామనుకుంది. తలఎత్తి చూసింది. ఓ క్షణంపాటు ఆనందంతో పరవశురాలై నిల్చుంది. దూరంగా ఆమెకు ఆశాజ్యోతి—ఉహుం—ఆశాజ్యోతులు కనిపించాయి.

అవి క్రమక్రమంగా సమీపిస్తున్నాయి.

బాగా ధైర్యం చిక్కింది. మెల్లగా నడిచి రోడ్డుమీదకు వచ్చి నిల్చుంది. రోడ్డు మెలికలలో జ్యోతులు దాగుడుమూత లాడుతున్నాయి. అయిదేనిమిషాలు గడిచాయి. చీకట్లో చిన్నగా వెల్తురు చేసుకుని, దారి వెతుక్కుంటూ వస్తూన్న చిన్నకారు విశాల చుట్టూవున్న పరిస్థితి గమనించికాబోలు చప్పున ఆగింది. ఆమె వుద్దేశంకూడా అదే. లైట్లు ఆరాయి.

మరుక్షణంలో తలుపు తీసుకుని, టార్చిలైటు వెలుగు రోడ్డు మీద ప్రసరింపజేస్తూ ఓ వ్యక్తి, విశాల దగ్గరకు నడిచి వొచ్చాడు.

"ఏం జరిగిందండీ?" ఇంగ్లీషులో, సమ్రతగా ప్రశ్న వొచ్చింది.

వెంటనే విశాల జవాబు చెప్పింది.
ఆ వ్యక్తి సానుభూతి చూపించి "ఎంతదూరం పోవాలి?" అని మళ్ళీ అడిగాడు.
జవాబు చెప్పింది విశాల.
"మేమూ ఆ ఊరే. మీపేరు ఏమిటి?"
జవాబు చెప్పింది.

చీకటిలో కనిపించకపోయినా ఆ వ్యక్తిలో కొద్దిగా సంచల నం కలిగినట్లు లీలగా తట్టింది విశాలకు. ఈ విషయంలో ఆమె ఏదీ నిర్ధారణ చేసుకోకముందే ఆ వ్యక్తి "మాలతీ" అని పిల్చాడు.

లేడీడాక్టరు నివ్వెరపాటు గ్రహించకుండా అతను చప్పున తన కారుదగ్గరకుపోయి మళ్ళీ "మాలతీ" అని మృదువుగా పిలిచాడు.

"ఏమిటి?" అని లోపలనుండి ఓ హీనస్వరం వినవచ్చి, యించుమించు అదే క్షణంలో లోపలిలైటూ వెలిగింది. సుదూ రంలో నిల్చున్న విశాల వెనుక సీటులో కూర్చునివున్న ఓ స్త్రీ తాలూకు పాలిపోయివున్న సుందరవదనాన్ని అస్పష్టంగా చూడ గలిగింది.

"ఎవరొచ్చారో చూడు" ఆ పురుషుడి కంఠధ్వని ఉత్సాహంగా వినవచ్చింది.
"ఎవరు?"
"నువ్వే గుర్తుపట్టు....డాక్టర్! ఓ సారి యిటు వస్తారా?"
ఆమె మెల్లగా కారుదగ్గరకు నడిచివచ్చి, లోపలవున్న స్త్రీ కేసి దీర్ఘంగా చూసింది. లోపలి ఆమెకూడా అలాగే చూసింది.

మొదట సందేహం, పిదప ఆశ్చర్యం, తరువాత సంతోషం-యివన్నీ యించుమించు ఒకేసారి ఆ యిద్దరి స్త్రీల ముఖాకృతులలోనూ ప్రతిఫలించి "నువ్వా" అని యిద్దర్నీ మళ్లీ ఒకేసారి రమారమి పలకరింపచేశాయి.

"మాలతీ" అంది విశాల గాద్గదికంగా. ఆమెకు ఎందుకో యిప్పుడే దుఃఖంలాగా వచ్చింది. ఆ స్థితి లోనే కన్నీళ్ళు కారితే వాటినే ఆనందభాష్పాలంటారు.

"ఎన్నాళ్ళకి కలుసుకున్నాం విశాలా. లోపలకురా"— ఆమె మాటలు పూర్తికాకముందే పెద్ద దగ్గుతెరవచ్చింది. చప్పున వెనకవున్న బాలీసుకు ఆనుకుని, తల వంచుకుని, ప్రేగులు తెగిపోయేటట్లు దగ్గుతూ, అవస్థ పడసాగింది. విశాల ఆలస్యం చేయకుండా అటువైపు తిరిగివెళ్ళి, తలుపు తీసుకుని లోపలకువెళ్ళి మాలతి భుజాలను గట్టిగా పట్టుకుంది.

"మాలతీ. అయ్యో ఏమిటది?"

మాలతి స్నేహితురాలివైపు జాలిగా, దీనంగా చూసింది. అతి ప్రయత్నంమీద జవాబు ఏదో చెప్పబోయేటంతలో మళ్లీ దగ్గుతెర వచ్చి, మనిషి వేళ్లాడి పోయింది.

అయిదునిమిషాలు బాధగా, వ్యధగా నిశ్శబ్దంగా గడచాయి, మాలతి బాగా తేరుకున్న తర్వాత హీనస్వరంతో అంది— "అంతే అది."

"అంతే?"

నవ్వటానికి ప్రయత్నించి విఫలురాలై ఆమె "నాకు టి.బి."
విశాల ఒక్కసారిగా విద్యుద్ఘాతంతగిలినట్లుగా వొణికింది.
"ఏమిటి? ఏమిటి?"

"ఏమీలేదు. రెండేళ్ళ క్రితం దాపురించింది నాకు. అప్పటి నుంచీ యింతే."

"ట్రీట్‌మెంటు తీసుకోలేదా?"

"వెయ్యవలసిన ప్రశ్న వేశావు? ఎందుకు తీసుకోలేదూ? రోజూ స్పెషలిస్టు మా ఇంటికి వచ్చిపోతుంటాడుగా."

విశాల నిట్టూర్చి "ఎటువంటి పరిస్థితిలో నిన్ను చూశాను" అని ధోరణి మార్చటానికి ప్రయత్నిస్తూ "అయితే ఇక్కడికి వచ్చి ఎన్నాళ్ళయింది? దాగుడుమూత లాడదామనుకుంటున్నావా? కనిపించావు కాదేం?" అని గబగబ అడిగింది.

మాలతి యీ ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పబోయేటంతలో బయటనే తచ్చాడుతున్న మాలతి భర్త మరీ దగ్గరకు వచ్చి "ఇక్కడేనా ఏమిటి కబుర్లు? ఈ చీకట్లో ఏమిటి? డాక్టర్‌గారు మనతోనే కారులో వస్తారు," అన్నాడు.

"కాదు, నా కోసం అక్కడ టాక్సీ వుందికదా" అని విశాల చప్పున అంది.

"అది యింకో గంటకుగాని బాగుపడితే నయమే. డ్రైవర్‌తోనే చెప్పేసి వస్తాను" అని అతను రెండు నిమిషాల్లో ఆ పని ముగించుకువచ్చి ముందు తలుపుతెరిచి స్టీరింగు ముందు కూర్చున్నాడు. ఇందులో మొహమాట పడాల్సింది ఏమీలేదని గ్రహించి విశాల మౌనంగా కూర్చుంది, కారు కదిలింది.

"ఇప్పుడు చెప్పు" అంగి విశాల రెండు నిమిషాలు గడిచాక.
"ఏముంది? వారికి యిక్కడికి ట్రాన్స్ఫర్ అయి వారం రోజులయింది"
"అయితే నేను యిక్కడే వుంటున్నానని తెలిసి ఎందుకు వచ్చి కనిపించలేదు? పోనీ ముందుగా ఎందుకు ఉత్తరం రాయలేదు."

మాలతి వెంటనే క్షీణస్వరంతో "ఏం చెప్పనూ. నా ఊహలు మరో విధంగా వున్నాయి. హఠాత్తుగా వచ్చి ఆశ్చర్యంలో ముంచి వేద్దామనుకున్నాను" అంది.

"ఆశ్చర్యం సరే. దుఃఖంలో ముంచావు" అనుకుంది విశాల లోలోపల.

ఇంతలో ఆమెదృష్టి సీరియస్గా డ్రైవ్ చేసుకుపోతూన్న మాలతి భర్త పైబడింది. ఆమెపెళ్లికి తను వెళ్ళలేదు. అతని పేరు ముకుందరావు అన్నట్లుగా గుర్తు. గజిటెడ్ ఆఫీసరని మాలతి ఉత్తరాలే చెప్పాయి. ఆమెలో హఠాత్తుగా ఓ ప్రశ్న ఉదయించింది. దానికి జవాబుసులభమే. ఆ సులభమైనజవాబు ఆమెకు తోచేటంతలో మాలతి నాలిక కొరుక్కుని అంది.
"సారి—మీ యిద్దరకూ పరిచయంచేయనేలేదు."

పరిచయం ముగించాక ముకుందరావు అన్నాడు. "మీతో నాకు ముఖ పరిచయం యిదే ప్రథమం అయినా, మీ గురించి ఎంతో స్నేహితుడైనవాడుకూడా తెలుసుకోనట్లుగా, మీరు నాకు తెలిసేటట్లు మా మాలతి చేసింది. ఘనకార్యంకదూ, అందుకనే

మీ పేరు మీ నోటినుంచి రా.గానే ఎవరో గ్రహించి వేశాను."
ఇదే,యిందాక విశాలకు తోచబోయిన సులభమైన జవాబు.
ఆమె యిప్పుడు చిన్నగా నవ్వి, ఊరుకుంది.

తర్వాత స్నేహితురాళ్లిద్దరూ లోకాభిరామాయణంలో పడ్డారు. మధ్య మధ్య ముకుందరావుకూడా వీళ్ళ సంభాషణలో జోక్యం కలిగించుకున్నాడు. ఈ యిద్దరి స్నేహితురాళ్ళమధ్య వున్న స్నేహం కొంచెం విచిత్రమయింది. అయిదేళ్ళు ఒక ర్నొకరు చూసుకోకుండా గడిపారు. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు కూడా యిన్నాళ్ళు యెక్కువగా జరగలేదు. కాలేజి రోజులలో ఆప్త మిత్రురాలిగా పరిగణించిన వ్యక్తి వివాహానికే కారణాంత రాలవల్ల విశాల హాజరుకాలేదు. విశాల డాక్టర్ అయాక చూడ టానికి అవతల వ్యక్తికి పడలేదు. ఆమెకు భయంకరమైన ఓ వ్యాధి సంక్రమిస్తే ఈమెకుతెలియటం సంభవించలేదు.విచిత్రం కాదూ? ఐనా ఇద్దరిమధ్యా అప్యాయతంకేం లోటులేదు. అంతే కాదు. చాలా సంవత్సరాల తర్వాత కలుసుకున్నప్పుడు తాత్కాలి కంగా జనించే సిగ్గు, మొహమాటం యివన్నీ లేవు వీళ్ళమధ్య. విశాల స్నేహితురాలి ఆరోగ్యంగురించి వివరంగా అడు గుదా మనుకుందిగాని అది సమయం కాదని ఊరుకుంది. మధ్య మధ్య రెండుమూడు సార్లు మాలతికి దగ్గుతెరలు వచ్చాయి. ఆ సమయంలో మాలతి కళ్ళలో ఒకరకం బాధతో తిరిగిన కన్నీళ్లే, విశాల తరళనయల్లోనూ మరో రకం బాధతో తిరి గాయి.

చాలాసేపు గడిచాక, సిటీలో జనసంచారం బాగా సన్న గిల్లాక కారు పురవీధులలోకి ప్రవేశించింది. ఒకటి, రెండు

మైళ్ళు, పది పదిహేను మలుపులు తిరిగింది. ఓ పెద్దమేడ గేటు ముందు కారు చిన్నగా ఆగాక "యిదే మాయిల్లు" అంది మాలతి. విశాల తల ఊపి లేచి స్నేహితురాలు కారునుంచి దిగటంలో సాయపడింది.

"లోపలకురా" అంది ఆమె ఆయాసపడుతూ.

"ఇప్పుడు కాదు. ఇప్పటికే చాలా రాత్రయింది. ఇంకో రెండు మూడు రోజుల్లో వీలు చూసుకుని వస్తాను" అంది విశాల.

"తప్పకుండా రావాలిసుమా." అని భర్తవంక తిరిగి "కారులో ఆమెను యింటివరకు దిగబెడ్తారుగదూ" అంది.

విశాల యింకా కంగారు పడుతూండగానే ముకుందరావు "రాండి" అని ఆహ్వానించాడు. మనసులో చాలా నొచ్చుకుంటూ స్నేహితురాలి దగ్గర సెలవు తీసుకుని కారులో ఎక్కి కూర్చుంది. తర్వాత యిద్దరూ ఎక్కువగా మాట్లాడుకోలేదు. విశాల తనయింటి వద్ద దిగిపోతూంటే, అతను "ఒకసారి వీలుచూసుకుని తప్పక రండి. మాలతి కేమీ తోచదు" అన్నాడు. ఆమె తల ఊపి, థ్యాంక్సు చెప్పి లోపల కొచ్చేసింది.

....

మొదట ఆమె రెండు మూడు రోజుల్లోనే స్నేహితురాలింటికి వెడదామనుకుంది గాని, డిస్పెన్సరీలో వర్కు ఎక్కువగా వుండటంవల్లా, బంధువుల ఇంటికనివెళ్ళిన తల్లి ఇద్దరు ముగ్గురు బంధువులని కూడా వెంటబెట్టుకుని బెంగుళూరునుంచి

1

స్వార్థం - త్యాగం

వచ్చేయటంవల్ల తీరికలేక వెళ్ళలేకపోయింది. ఆ ప్రయాణం ఆది వారం దాకా వాయిదా వేసుకుంది. చివరకు ఆదివారం వచ్చింది. మధ్యాహ్నం నుంచీ అంతా సెలవే కావటంవల్ల ఆమె వొంటి గంటకు బయెల్దేరింది.

"కుక్కలున్నాయి జాగ్రత్త" అన్న బోర్డు ఆమె చూసు కోలేదు. తొందరలో రెండడుగులు గేటు దాటి ముందుకు వేసే సరికి గొలుసు కట్టివున్న దెయ్యపు కుక్క గయ్యమని ముందుకు ఉరకబోయింది. విశాల సచ్చే భయంతో కళ్ళప్పజెప్పి చూస్తూ నిలబడిపోయింది. లేడీ డాక్టర్‌గారిని యిప్పుడో పెద్దసమస్య ఎదుర్కోబోతోంది. కాని ఆమె అదృష్టం బావుంది; ప్రక్కగది లోంచి సవ్వడివిని లేచివచ్చిన ప్యూను ఆమెను రక్షించాడు-

కుక్కని గదుముతూ. వినయంగా ఆమెవైపు చూస్తూ "లోపలకు వెళ్ళండమ్మా" అన్నాడు.

విశాల వాడివంక కృతజ్ఞతతో చూసి, మరి రెండు మూడు అడుగులు వేయకముందే నీరసించిన మాలతి సుందర వదనారవిందం పైనున్న కిటికీనుంచి తొంగిచూసింది.

"విశాలా" అని పిలిచింది ఆమె చేయిఊపుతూ.

విశాల పైకి చూసి జాలిగా నవ్వి "వస్తున్నా" అంది. ప్యూన్ మెట్లవైపు దారి చూపాడు. ఆమె గబ గబ మెట్లు ఎక్కి పైకి వెళ్ళిపోయి- స్నేహితురాలితో ముందుగా అన్నమాటయిది: "హడిలి చచ్చాననుకో"

మాలతి గోడకుఆనుకుని నిల్చుంది. ఆక్షణంలో ఆమె పాలిపోయిన పెదవులమీద చిగురించిన చిరునవ్వు ఆ ముఖా

నికి ఎటువంటి వన్నె చిన్నెలూ తెచ్చిపెట్టలేదు సరికదా, వెలా తెలా పోయినట్లుంది.

"మా యింటికి వచ్చిన ప్రతివారిపనీ యిలాగే అవుతుంది. "వద్దండీ" అన్నాను. విన్నారు కాదు.

తర్వాత యిద్దరూపోయి కుర్చీలలో కూర్చున్నారు. "రెండు మూడు రోజుల్లో రావటం అంటే యిదేనా ఏమిటి?"అని మాలతి ప్రశ్నించింది,

"ఏం చేయను? నీకూ నాకున్నంత పనివుంటే తెలుస్తుంది."

మాలతి స్నేహితురాలి వదనంలోకి ఒకసారి చూసిం తరువాత తలవంచుకుని అంది "ఉన్నపనే నేను చేసుకోలేను కదా."

ఉత్తరక్షణంలో ఆమె కనుకొనల్లో నీళ్ళుతిరిగాయి, చిన్నగా అవి తర్వాత చిక్కిపోయిన చెక్కిళ్ళమీదుగా కంఠసీమపైకి ప్రవహించాయి.

"మాలతీ" అంది విశాల. "ఛా—ఏమిటిది?"

"ఏం చెప్పను విశాలా! నావంక చూడటానికి నీ కిప్పుడు భయం వేయటంలేదూ: నన్ను తాకేందుకు నీవు జంకటంలేదా? బహుశా యీ అనుభూతులు నీకంతగా వుండకపోవచ్చు. డాక్టరినిగా, నువ్వు మావారికీ లేవనుకుంటా. ఆయనభర్త కాబట్టి భరిస్తున్నారు. మ రి .... మ రి ...." ఆమెకంఠం వొణికింది ఎంతో నీరసంగా వొణికింది, "సహృదయంతో నన్నెవరు ప్రేమిస్తారు విశాలా; ఒకప్పుడు—నీకు తెలుసుగా. ఈ అందం ఎంతమందిని ఉన్మాదుల్ని చేసిందో! ఈచేతులుచూడు

ఎలా క్షీణించిపోయాయో. నా గొంతులో మాధుర్యమేనా నీకు వినిపించేది? ఇంకా కొంచెం గట్టిగా మాట్లాడితే అంతా రక్తం-రక్తం—రక్తమయం."

ఆమె రెండు చేతుల్తో ముఖాన్ని కప్పుకుంది. రక్తంతో కాదు; రక్తంలాంటి కన్నీళ్ళతో.అవిత్వరలోనే తడిసిపోయాయి. విశాల ఉద్వేగాన్ని అణచుకుంటూ ఆమె చేతుల్ని, వధనమండలంనుండి బలవంతంగా విడదీసి, కంపితస్వరంతో అంది "మాలతీ నీకు పిచ్చిగాని ఎత్త లేదుగాదా."

"ఆ అదృష్టం అందరికీ పడుతుందా విశాలా."

"చాల్లే. ఈ వేదాంతం ఎప్పటినుంచీ?"

"చెప్పలేను" అని ఆమె గంభీరంగా "యిదీ వేదంతమంటావా డాక్టర్. నే నందులో ఓనమాలయినా నేర్చుకోలేదు. బహుశా ఒకటి నిజం కావచ్చు. కష్టాలు వచ్చినప్పుడు మానవుడి నోటినుంచి ప్రతిమాటా వేదాంతంగా యితరులకు ధ్వనించవచ్చు" అని నిట్టూర్చి "సంతోషంవస్తే మనిషి నవ్వుతాడు.కష్టం వస్తె నా లాగే ఏడుస్తాడు. మరి యీ దుఃఖసమయాల్లోనేనా వేదాంతం వచ్చేది? విశాలా, నేను చెప్పేది అర్థమయిందా? వేదాంతంలో కొంతస్వార్థం వుందన్నమాట. ఆ ప్రకారం ప్రతివారూ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు, ఏదో ఒక క్షణంలో వేదాంతులు అవుతూనే వుంటారు బలే. అయితే యీ సిద్ధాంతానికి ఏర్పడిన ఆ ప్రత్యేక విలువ ఏమయినట్టు."

"మాలతీ....మాలతీ....మాలతీ"

తల వంచుకుని, కొంచం ఆగి, మళ్లీ తల పైకిఎత్తి గాద్గదికంగా అంది ఆమె.

"మాట్లాడనియ్యి విశాలా! మాట్లాడితే కొంచం ఆవేదన తగ్గ వచ్చు."

విశాల స్వరం చిన్నదిచేసి అంది: "నీకెలా ఊరట కలిగించాలో నాకు బోధపడటంలేదు. డాక్టర్లందరూ సాధారణంగా కృత్రిమంగా ఊరడించటానికే అలవాటుపడి వుంటారు. ఈఅలవాటు బహుశా నీవు నాకు ప్రాణస్నేహితురాలివి అవటం చేతనేమో నా చేత నోరు విప్పించటంలేదు."

"తరచి యోచిస్తే యీమాటలు అవతల వ్యక్తి హృదయానికి ఎంతగాఢంగా నాటుకుంటాయో విశాల ఆలోచించలేదు. కాని అవతలి వ్యక్తి అంత తరచి యోచించక పోవటంవల్ల అక్కడ సన్నివేశం, మరింతచెడి రసాభాస కాకుండా కాపాడబడింది.

తరువాత మళ్ళీ మాలతి అంది "అక్కడవుండగా రెండేళ్లు యీ మాయదారి జబ్బుకోసం వేలకు వేలరూపాయలు తగలబోశాం. మెడిసిన్స్ తీసుకుని తీసుకుని ప్రాణం విసిగిపోయింది. ఈ ఊళ్లో మాకుతగ్గ స్పెషలిస్టు ఎవరూ దొరకలేదు." అని కొంచెం ఆగి "బహుశా యింకా కొన్నాళ్ళలో మదనపల్లి శానిటోరియమ్‌లో జాయిన్ అవుతాను. వారు అందుకోసం ప్రయత్నిస్తున్నారు."

విశాలకు మనసంతా చాలా కలతగా ఉంది. ఇవాళ ఇంత విపరీత పరిస్థితుల్లోకి యీడ్చుకుపోబడతానని ఆమె ముందుగా కొంచమైనా వూహించలేకపోయింది.

ఎవరూ మాట్లాడకుండా నిమిషాలు కొన్ని చికాకుగా మౌనంగా గడిచాయి.

మాలతి హఠాత్తుగా స్నేహితురాలి ముఖంలోకి సూటిగా చూస్తూ "డాక్టరివికదా నువ్వు. నన్ను పరీక్షచేసి నేనింకా ఎన్నాళ్ళు బ్రతుకుతానో చెప్పు" అంది.

విశాల ఒక్కసారిగా చలించింది. చప్పున ఆమెముఖం నీల మేఘాచ్ఛాదితమైన ఆకాశంలా, వివిధవర్ణ కిర్మీరితం అయింది. చాలాసేపటికి తెప్పరిల్లి అంది "నేనా సబ్జక్టును స్పెషలైజ్ చేయలేదు. అయినా అవ్వేం ప్రశ్నలు? నీమొహం"

"నాకెందుకో అటువంటి ప్రశ్నలే వేయబుద్ధి వేస్తూంటుంది విశాలా"

ఇహ లాభంలేదని విశాల గ్రహించి టాపిక్ మారుద్దామని "ఆదివారంకదా. మీవారు కనిపించలేదేం?" అని ప్రశ్నించింది.

"లేరు క్యాంప్ కెళ్ళారు."

"అయితే యింట్లో యెవరు వున్నట్లు?"

"నేనూ, పనివాళ్ళు ఆంతే. మా కెవరూ పెద్దదిక్కు లేరుకదా"

ఎక్కువసేపు కూర్చోవటంవల్ల విశాలకు విసుగుపుట్టి లేచి కిటికీదగ్గరకు పోయి నిల్చుని క్రిందకు చూసింది. ఇందాక మాలతి యీ కిటికీలోంచే తనను పిలిచింది. క్రింద పనివాడు కుక్కతో ఆటలాడుతున్నాడు. అది మచ్చిక అయిన జంతువే అయినా జాతి పౌరుషం నిలుపుకునేందుకు కాబోలు అప్పు డప్పుడు మారాము చేస్తోంది, అరుస్తోందికూడా. పెద్ద ఉత్సాహ మేమీ లేకపోయినా ఆమె యీ దృశ్యాన్ని పరికిస్తోంది. ఒక నిమిషమైనా పూర్తిగా గడవలేదు; ఇంతలో పెద్దపెట్టున వెనుక దగ్గు వినిపించింది. ఆమె ఆదుర్దాతో చప్పున వెనుదిరి గింది. రోగి చాలాసేపు దగ్గిదగ్గి అలిసిపోయి, రొజుకుంటూ శక్తినంతాకూడతీసుకుని లేచి ప్రక్కనే మెత్తని పరుపువేసి వున్న మంచంమీద కూలబడి, తరువాత వాలిపోయి, తనవంక విచారంగా చూస్తోన్న విశాల నేత్రద్వయంలోకి దీనంగా చూసింది. తెల్లబోయి చూస్తున్న విశాలకు యీ చూపులు భరిం చడం కష్టంకాగా, చూపులు మరల్చుకుంది. ఎంతసేపు దుఃఖం

భరించటం? చివరకు సాధ్యం కాలేదు. ఏనాడూ చేయని పని ఒకటి యీనాడు చేసింది. పమిటచెంగు కన్నీళ్ళతో తడిసింది.

"విశాలా! ఇలా రా. నాదగ్గర కూర్చో"

నడిచివెళ్ళి కూర్చుంది.

"నీకళ్ళు అలా ఎర్రగా వున్నాయేం?"

"అంతేఅవి. అప్పుడప్పుడూ అలా ఎర్రబారుతుంటాయి."

"మావారికీ అంతే, అప్పుడప్పుడూ యీ అరుణవర్ణం వారి నేత్రాల నావరిస్తుంది."

విశాల జవాబు చెప్పలేదు.

"చెంపమీద గట్టిగా కొడితే ఆ ప్రదేశమంతా ఇలాగే ఎరుపు రంగు దాలుస్తుంది కదూ"

విశాల ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

"అలాగే హృదయంమీద ఎవరైనా కొడితే కళ్ళల్లో ఈరంగు ప్రతిఫలిస్తుందని నాకప్పుడప్పుడూ అనిపిస్తూంది విశాలా?"

ఈమె దీనికి ఏమని జవాబు చెబుతుంది? తలమాత్రం వంచుకుంది, బహుశా ఆ సమయయంలో చేయవలసిన సరియైన పని అదే,

మళ్ళీ కొన్ని నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచాయి.

"వారు నన్ను చాలా ప్రేమిస్తున్నారు విశాలా,"

మాలతి ఆకస్మికంగా అంది, విశాల తల ఆడించి ఊరుకుంది.

"నాకు ఒకటే దిగులు. వారి ప్రేమను, నేను తిరిగి యివ్వలేకపోతున్నానే అని. ఈ రోగిష్టిదాన్ని చూసి ఆయన ఏనాడూ విసుక్కోనులేదు. నా ఏమాటనూ తృణీకరించలేదు. ఆయనకు నేను చాలా ఋణపడివున్నాను. ఆ ఋణాన్ని తీర్చుకోలేకుండా

వెళ్ళిపోతానేమోనని....ఏద్దైనా క్యాంపు వెళ్ళాల్సివస్తే వారి మనసెంత కొట్టుకుపోతుందనుకున్నావ్?"

మళ్ళీ నిశ్శబ్దం; చాలా సెకన్లు.

"అదే నాబాధ. అర్థమైందా?"

విశాల మాట్లాడలేదు. తల ఊపలేదు. స్తబ్ధుగా చూస్తూ ఊరుకుంది.

ఆమె అక్కడ మరి రెండు మూడుగంటలు గడిపింది. అవీ అంతే చాలా నిస్సారంగా గడిచాయి. ఆమె యీ స్నేహితురాలి దగ్గరకు సరదాగా, కులాసాగా గడుపుదామని ఆశపడి రాలేదు గాని, అనుకోకుండా దుఃఖం మరింత అధికమించింది. మూడింటికి వంటమనిషి కాఫీ తెచ్చియిచ్చింది. మాలతి పాలుత్రాగింది. తర్వాత విశాల లేచి వస్తానంది. మాలతి ప్రతి రెండుమూడు రోజులకూ ఓసారి కలుసుకుంటాసని మిత్రురాలు మాటయిచ్చాకనే ఆమెను వదలిపెట్టింది. మధ్యాహ్నం నాలుగుగంటలకు విశాల దిగులుగా బరువుగా యింటికి చేరింది.

....

ఆమె అన్నమాట నిలబెట్టుకుంటూనేవుంది. సాధారణంగా వీలు దొరికినప్పుడల్లా మాలతి యింటికి వెళ్లివస్తూనేవుంది. తన జబ్బునుగురించి మాలతి అంటున్న మాటలలోని నిజం డాక్టరైన విశాలకి తెలుసు. ఆ వ్యాధి చాలా తీవ్రంగా ఆ వ్యక్తిలో ముదిరిపోయిందనీ ఆమెకు తెలుసు. కాని యీ స్థితిలో ఆమె చేయగలిగింది ఏమీలేదు. చప్పున శానిటోరియంలో చేరిపొమ్మని పలుహాలు ఇచ్చింది. చివ్వరికి అది కార్యరూపం దాల్చింది. ఓ నెలరోజులలోనే ముకుందరావు అంతా ఖాయంచేశాడు.

ఆ రాత్రికి మాలతి బయలుదేరి వెళుతుందనగా విశాల చూసి వద్దామని బయల్దేరింది. ఆమె వెళ్లేసరికి మాలతి ఒంటరిగా కన బడింది. ముకుందరావు యింట్లో లేడు.

ఇద్దరూ అసీనులయ్యాక "అయితే వెళ్ళిపోతున్నావన్నమాట" అంది.

"అవును వెళ్ళిపోతున్నాను."

విశాల చప్పున నాలుక కొరుక్కుంది. ప్రతిమాటకూ యిలా పెడర్థం తీస్తే తనుమాత్రం ఏంచేస్తుంది?

"అలాగనకు మాలతీ. ఇంకో ఆరునెలలో నువ్వు ఎలా తయారౌతావో చూడు. అద్దంలో చూసుకుంటే నిన్ను నువ్వే గుర్తుపట్టలేవు తెలుసా?"

"ఏ లోకంలో?" అని మాలతి పొడిగా నవ్వి "అవన్నీ గాలిమేడలు. రైట్ లంగ్ యిప్పటికే పూర్తిగా చెడింది. దాని బదులు స్పాంజ్ రిప్లేస్ చేస్తారుట"

ఒక క్షణం ఆగి విశాల గట్టిగా నవ్వింది. "అయితే ఏం? అలా వున్నవాళ్ళు ఎంతమందిలేరు?"

కాని మాలతి యీరోజు మరీగంభీరంగా వుంది. కొంచం ఆగి "నినోక్ప్రశ్న అడగనా?" అంది.

కొద్దిగా తెల్లబోయి విశాల "ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించింది.

"జవాబు సూటిగా రావాలి"

"అలాగే"

"నువ్వింకా ఎందుకు పెళ్లి చేసుకోలేదు?"

విశాలముఖం చప్పున నల్లబడింది. స్నేహితురాలి ముఖం లోకి ప్రశ్నార్థకంగా చూసి ఊరుకుంది.

"చెప్పవూ?'

ఆమె జవాబు అస్పష్టంగా గొణిగింది. కారణం లేకపోలేదు"

"అదే. చెప్పవూ?"

ఎంతో జాలిగావుంది యీమాట; ఈ మాటే విశాలగుండెను చీల్చింది. తను యింకా పెళ్లి ఎందుకు చేసుకోలేదు? పాతికేళ్ళ యీ వయస్సు, యీయౌవనం, యీసౌందర్యం, యిదంతా.... ఎందుకు? ఎందుకు? తను యింకా పెళ్లెందుకు చేసుకోలేదు? ఈ విశాల జగత్తులో తనకు సమఉజ్జీ ఎవరూ దొరకలేదా? కాదు. ఈ మాయదారి డాక్టరీవృత్తిలో తను యీ సుఖాలన్నీ త్యజించిందా? వీటన్నిటినీ విస్మరించిందా? కాదు. కాదు. ఎందుకు తను యింకా పెళ్లిచేసుకోలేదు?

ఆమె చలించింది. దీనికంతటికీ కారణం ఒకటే.

చూస్తూండగానే ఆమె తరళనయనాలు అవిరళభాష్పజల పూరితాలయాయి.

ఈ వైఖరి చూసి మాలతి తృళ్ళిపడింది. విహ్వలదృష్టితో ఆమె వంక చూస్తూ "విశాలా యిదేమిటి?" అని గొణిగింది. ఒకక్షణం విశాల కనురెప్పలు టపటప కొట్టుకున్నాయి. వెంటనే ఆమె తేరుకుని రుమాలుతో కళ్ళు గబగబ తుడిచేసుకుని అంది.

"చెప్పలేను మాలతీ క్షమించు."

ఈ జవాబు తన మొదటి ప్రశ్నకో, రెండో ప్రశ్నకో ఆమెకు మొదట అర్థంకాలేదు. ఈ కన్నీళ్లు తనలాంటి ఆడదానివే. కొంచెం నిశితంగా ఆలోచించాక రెండు ప్రశ్నలకూ జవాబు అదేనని తెలుసుకుంది.

"నాతో చెప్పకూడదా?"

"కూడదనికాదు. చెప్పలేను. అది నా అశక్తత"

"అయితే నిన్ను ఆ విషయంగురించి మరి ప్రశ్నించను. నా

యింకో ప్రశ్నకుమాత్రం సమాధానం సూటిగా యివ్వాలి."
"ప్రయత్నిస్తాను"
"ఉహుఁ. ఒప్పుకోను. నాకు చాలా ఖచ్చితమైన జవాబు అవసరం."

విశాల తల ఊపింది,
ఈ ప్రశ్న అడగబోయేలోపుగా మాలతి చాలా విచిత్రమైన అనుభూతి నొందింది, నెత్తురులేక పాలిపోయిన ఆమెముఖం మరింత పాలిపోయింది, చిన్నబోయిందికూడా. తనలోని శక్తి నంతా కూడదీసుకున్నట్లుగా, విశ్వప్రయత్నం చేసి పెదవులు కదిలించింది.

"అవసరంవస్తే యిహముందు పెళ్ళి చేసుకుంటావా?"
"ఇప్పుడేం చెప్పగలనూ?"

"అలాకాదు. కొంత శ్రమయినానరే, ఆలోచించి చెప్పితీరాలి,"
విశాల పెద్దచిక్కులో ఇరుక్కుంది. ఏమిటీప్రశ్నలు? తన మనసు యిహముందు ఏవిధంగా వుంటుందో తనేం చెప్ప గలదు? కాని చెప్పకుండా ఊరుకుంటే మాలతి ఊరుకునేటట్లు లేదు. ఈ అవస్థ భరించలేక చివరకు ఆమె నోరుజారింది.
"ఆఁ చేసుకోవచ్చు."
ఈసారి మాలతి పరిస్థితి మరింత దిగజారింది. ఆమె ఫాల భాగంమీద స్వేదబిందువులు అలుముకున్నాయి, శరీరం కొద్దిగా కంపించటం ప్రారంభమైంది. పెదాలు వొణుకుతున్నాయి.

"అయితే...., అయితే.... విశాలా! ఒక ప్రార్థన"

"ఏమిటి?"
"నీమీద ఎక్కువ చనువు తీసుకుంటూంటే క్షమించు. ఇది నా ప్రార్థన, నా కోరిక, నా కడసారి కోరిక "

వివర్ణమైన ఆమె వదనం, హఠాత్తుగా గంభీరరూపం దాల్చింది.

"నాగురించి నాకు తెలుసు. నేను యిహఎలాగూ జీవించను. కాని పోతూపోతూ నేను ప్రేమించే, నన్నంతకంటే ప్రేమించే ఒక మహాపురుషుడికి అన్యాయం చేసిపోతున్నాను. ఇదే నా హృదయాన్ని కాల్చివేస్తోంది. ఈఆవేదనను భరించలేను విశాలా! కొంచెమైనాభరించలేను. నేనుపోయాక వారుఏకాంతంగా యీ దుఃఖాన్నంతా భరిస్తూ ఎలా జీవించగలుగుతారు? వారి బాధల్ని పంచుకుని, వారికి మనశ్శాంతిని ప్రసాదించే హృదయం ఎక్కడ లభ్యమౌతుంది?....కాని... యింత చొరవ తీసుకుంటున్నందుకు క్షమించు, అదినువ్వే, ఆహృదయం నువ్వే విశాలా. నీవిశాల హృదయంలోనే వారికిచోటివ్వాలి"

భయంకరమైన యీ ఆవేశంలోకూడా ఆమె ఎదుటివ్యక్తి ముఖం చూడటానికి భయపడింది. పాడుముఖం అనుకుంటున్న తన వదనాకృతి ఎదుటివ్యక్తికి చూపించకుండా దాచేందుకు వేరేప్రదేశం లేక, ఆ వ్యక్తిచేతుల్లోనే తల వాల్చి వలవలా ఏడ్చింది.

ఈ విపరీత పరిస్థితిలో ఏ స్త్రీహృదయం, అందులో మరీ సన్నిహితురాలైన ఏ స్త్రీ హృదయం కరగదు.

మాలతి, విశాల హృదయంలో చోటుచేసుకుని ఏడుస్తోంది.

ఈ కన్నీళ్లని తుడిచేందుకు ఆమె చేతిలోవున్న రుమాల చాలదు; పమిటచెంగూ చాలదు. ఒకేఒక వస్తువు, కాని అది తన స్వాధీనంలో లేదే.

"విశాలా. నాకోసం నువ్వీత్యాగం చేయాలి,"

త్యాగమా? ఇది త్యాగమా? విశాల మేను గగుర్పొడిచింది. చాలా సంవత్సరాలుగా తనలో దాగున్న ఓ వ్యక్తి, యీనాడు

భూమిమీద జీవించివుంటే, అప్పుడు యీ చర్యకు విపరీతార్థం తీసుకుంటే అది త్యాగంలాగా ధ్వనించవచ్చు. కాని ఆ వ్యక్తి యిప్పుడు లేదే. కాబట్టి ఆరూపేణా యిది త్యాగమూకాదు. తనను తాను త్యాగం చేసుకోవటమన్న మాటకి తన దృష్టిలో అర్థంలేదు.

సుఖాన్వేషణకు అది మారుపేరు. ఇందులో ఒకే ఒక అర్థం స్ఫురిస్తోంది. స్వర్గంలోవున్న ఆ వ్యక్తికి అపచారం చేయటం.

"విశాలా....వి ...శా....అబ్బ"

దగ్గు....దగ్గు....దగ్గు....అంతులేని దగ్గు. చాలా ఘోరమైన దృశ్యం. దగ్గు వెనుకనే రక్తం. రక్తంమరకలు విశాలచేతులు కూడా పంచుకున్నాయి. ఇహ యీ మనిషిలో కాఠిన్యానికి తావు లేదు. సానుభూతికి లోటులేదు. అలిసి, సొలిసి నేలమీద వాలి పోయి. కళ్లు మూసుకొని పడుకున్న మాలతిముఖంలోకి ఆమె వంగింది. పేరుపెట్టి పిలిచింది.

ఈ పిలుపు క్రిందపడివున్న వ్యక్తియొక్క శ్రవణకుహరాన్ని తాకి విశీర్ణం చేసేటట్లుగా పనిచేసివుంటాయి. నెమ్మదిగా కళ్లు విప్పింది, ఎంత ఆతృత ఆ వాడిపోయిన నయనాల్లోకూడా.

ఈసారి విశాలగొంతు వీణమీటినట్లు మోగింది. "సరే అలాగే."

మాలతి బలహీనంగా విశాలచేతిని పట్టుకుని, తనహృదయం మీదకు లాక్కుంది.

"వొట్టువెయ్యి"

విశాల వెనుదీయలేదు. మాలతిచేతిలో చేయివేసి ప్రమాణం చేసింది.

....

చాలానెలలు కాకపోయినా అయిదారు దొర్లాయి. ముకుంద రావు భార్యను దింపి, అక్కడే పదిహేనురోజులుండి, తనకు అంతకంటే సెలవు లేకపోవటంవల్ల వచ్చేశాడు. ఒక ఆడ పని మనిషి, పనివాడూ అక్కడే వున్నారు. విశాల అతనివద్దకు పదిహేనురోజుల కొకసారి అయినా పోయివస్తూండేది. మొదటి రోజుల్లో అతనితో మాట్లాడటానికి ఒకవిధంగా సంకోచించినా, యిప్పుడాసిగ్గు, బిడియం లేవు. అయినా వీళ్ల యిద్దరిమధ్యా మాలతి సంభాషణతప్ప మరొకటి దొర్లేదికాదు. అదయినా చాలా ముక్తసరిగా వుండేది. స్వభావసిద్ధంగా అతను మాటకారే అయినా యీ విచారాలవల్ల చాలా ముభావంగా వుంటున్నాడని ఆమె గ్రహించింది. వీలయినప్పుడల్లా అతను మాలతి దగ్గరకు పోయి వస్తూండేవాడు. అటువంటి సమయాలలో మరీదిగులుగా వుండేవాడు.

మాలతిదగ్గరనుంచి విశాలకు తరుచు ఉత్తరాలు వస్తూనే ఉన్నాయి. వాటిల్లో రానురానూ నిరాశావాదం ఎక్కువైపోతూం దంటే ఆమె ఆశ్చర్యపడలేదు. మూడు నాలుగు నెలలవరకూ ప్రతి ఉత్తరంలోనూ విశాల తనకు చేసిన వాగ్దానం విషయం హెచ్చరింపబడుతూ వచ్చింది. ఈ విషయం ఒకసారి ఎంత లోతుగా వెళ్ళిందంటే "వారికి యిదేమీ తెలీదు. నన్ను ఎంత గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నారో తెలుసా? బహుశా నేను చచ్చి పోయాక మళ్ళీ పెళ్లిచేసుకోనని భీష్మించుకు కూర్చుంటారు. అటువంటప్పుడు ఆ బాధ్యత నీదే. నాకు నువ్వుగాక యింకెవ రున్నారు చెప్పు...."

ఈ ఉత్తరం చదివాక ఓవిధమైన అసహ్యంకూడా జనించింది విశాలకు. ఏమనుకుంటోంది తనగురించి మాలతి? తోటి ఆడ దాన్ని యిదేనా అర్థంచేసుకునేవిధానం! స్నేహానికి యిటువంటివా

పరీక్షలు? అయినా ఆమె తన కోపాన్ని ప్రత్యుత్తరంలో ఏమాత్రమూ తెలియపర్చలేదు. ఈసారికూడా ఆ స్నేహితురాల్ని మన్నించింది.

కాని ఎందుకో తరువాత తరువాత మాలతిదగ్గరనుంచి వచ్చే ఉత్తరాలలో యీ అంశం మాయమైంది. మొదట విశాలకు అర్థంకాలేదు. ఇదివరకటిలాగా వివరంగాకూడా మాలతి ఆ ఉత్తరాలు రాయలేకపోతుంది. తనమీదవుంచిన నమ్మకం ఆమె ఆత్మకు హామీగా నిలిచి వుండవచ్చు. అదే నమ్మింది విశాల. రాను రాను మాలతిదగ్గరనుంచి ఉత్తరాలు రావటం తక్కువై పోతోందికూడా.

ఒకసారి మరీ పదిహేనురోజులు జాడా, కబురూ ఏమీ తెలియలేదు. ఆఖరికి ఓరోజు యిహ ఉండబట్టలేక ముకుందరావు దగ్గరకు పోదామని బయల్దేరబోతూండగా అతని నౌకరే ఒక చీటీ తెచ్చియిచ్చాడు. "మాలతికి చాలా ఎక్కువగా ఉందట. నేనక్కడికి వెడుతున్నాను."

విశాల చప్పున కుర్చీలో కూలబడి బరువుగా నిట్టూర్చింది. త్వర త్వరగా ఆమె కనుకొనలనుండి నీళ్లు స్రవించాయి. "అంతే. ఇంకా కొన్నాళ్ళలో ఆ వార్తా చేరుతుంది."

ఏ వార్త? ఏ వార్త? అయ్యో! ఎటువంటి దుర్వార్త!

బహుశా; బహుశా కాదు నిజంగానే యిది తన జీవితంలో, తనలో సంచలనం రేపే రెండో చావు అవుతుంది.

హఠాత్తుగా ఆమె ఉలుక్కుపడింది. ఎంత కఠినాత్మురాలు తాను. జీవించివున్న ఒక వ్యక్తి మరణాన్ని గురించి ముందుగా ఊహిస్తోంది.

కాని, తప్పదు. తప్పదు! మనసుని అరికట్టేశక్తి తనకులేదు. ఆ మొదటిచావు! అది ఎంతటి భయంకరమైంది. తను జీవి

తాన్ని గురించి నిర్మించుకున్న ఆశలు, ఊహలు అవన్నీ తనతో తీసుకపోయింది. తనని యించుమించు జీవచ్ఛవాన్ని చేసింది. ఇంతకాలం యీ దుఃఖాన్నంతా ఎలా భరించింది? చూపరులకు మామూలు మనిషిలా ఎలా కనిపించగలిగింది? స్నేహితులతో, బంధువులతో సరదాగా, కులాసాగా కాలం ఎలా గడుపుతోంది? ప్రయత్నం, ప్రయత్నం. ఆ ప్రయత్నమే తనని యింత వరకూ నలుగురితో కలిసిమెలిసి వుండేటట్లు చేస్తోంది. అది పోయేటందుకే ఆదివారాలు ఆనందంగా గడపాలని తాపత్రయ పడటం.

కాని....కాని....తనకు కఠినంగా ఆలోచించక తప్పటల్లేదు. రాబోతున్న మాలతి చావు తనను మళ్ళీ ఏదోపరిస్థితుల్లోకి తీసుకు వెడుతోంది. మొదటిచావు తనను ప్రేమనుంచి దూరంచేసింది. ఈ రెండవది ప్రేమను నేర్పుతుందట. తను ప్రేమించాలట. అంతదుఃఖంలోనూ ఆమె పెదవులు చిన్నగా హసించాయి. ఇది సాధ్యమా? అయితే తనలో స్వార్థం ఓ పాలు ఎక్కువవు తుందన్నమాట. దీన్నే మాలతిత్యాగం అనవచ్చు. ఏది త్యాగం? ఏది స్వార్థం? దానికీ దీనికీ ఎంతతేడా? మాలతి కోసం అతన్ని పెళ్ళిచేసుకోవటం మాలతిదృష్టిలో త్యాగం. అంతవరకూ తనూ ఒప్పుకోవచ్చుకాని....కాని అతన్ని ప్రేమించడం అది త్యాగంకాదు. ఏమాత్రమూ కాదు. అంతేకాదు. స్వర్గంలోవున్న మరోవ్యక్తికి ద్రోహంకూడా.

"నిన్నుతప్ప ఎవర్నీ ప్రేమించలేను విజయ్"

ఈ మాటలు తను నోటితో పలికిందా? కాదు. ఎక్కడో ఓచోట శాశ్వతంగావుండేటట్లు లిఖించింది. ఎంత మనస్ఫూర్తిగా, వేదనగా రాసింది! ఇప్పటికీ ఆలేఖ ఎక్కడో ఓచోట భద్రంగా వుండేవుంటుంది? అతను తన ప్రాణంకన్నా మిన్నగా దానిని

దాచుకుని వుంటాడు.

"నేనూ అంతే విశాలా"

తనదగ్గర యీ మాటలు ఇప్పటికీ సురక్షితంగా వున్నాయి. మనసు బావుండనప్పుడల్లా వాటిని చదువుకుంటూనే వుంది. అతను అదృష్టవంతుడు. బ్రతికివుంటే తనమాటల్ని నిలుపుకునేవాడు. జీవించలేదుకాబట్టి ఆ బాధ్యత అతనిపైలేదు. మొదటిది జరిగివుంటే తనూ నిలుపుకునేది. ఇప్పుడూ చాలాకాలం వరకూ సఫలీకృతురాలౌతూవచ్చింది. కాని మాలతికి సంభవించబోయే విపత్తు తన మాటల విలువను నశింపజేసేటట్లు చేస్తోంది. ఒక వాగ్దానంవచ్చి మరో వాగ్దానాన్ని ఎగరగొట్టింది. తను మాలతి భర్తను వివాహమాడకా తప్పదు. అతన్ని ప్రేమించకా తప్పదు. ప్రేమ.... ప్రేమ.... ప్రేమ ప్రేమించాలికాబట్టి ప్రేమించాలి. తనకు యీ అవస్థనుంచి విముక్తి వుండదు, దానికి ఒకటేదారి. మాలతి బ్రతకాలి. విశాల నిట్టూర్చింది. కాని ఆమె బ్రతకదు. అలా ఏకాంతం అనుభవిస్తే యింకా ఎంతసేపు ఆలోచనలు సాగిపోయేవో! కాని ఆమెతల్లి వచ్చి వాటికి బ్రేకువేసింది. లోపలకు వెళ్ళిపోయింది.

....

మరో కొన్నిరోజులు బరువుగా నడిచాయి. ఆమెకు మనసు మరీ పాడయింది. డిస్పెన్సరీలో సరిగా పనిచేయలేక పోతోంది. కాని తప్పనిసరి. చాలామందికి తనమీద గురివుంది. చాలామందికి తను మాతృత్వాలు ప్రసాదించాలి. అది తన విధ్యుక్తధర్మం. చివరకు ఒకరోజు హఠాత్తుగా ముఖం తెలిసిన ప్యూన్ ఒకడు వచ్చి చీటీ అందించాడు. అది ముకుందరావు దస్తూరీ.

"మాలతి పోయింది"

వెంటనే దిమ్మెరపోయినా, మరుక్షణంలో తట్టుకుని వాడిని అడిగింది. "ఆయన ఎప్పుడు వచ్చారు?"

"రాత్రి వచ్చారమ్మగారూ!"

బరువుగుండె యింకా మొగ్గలేదు. దాని శక్తి యిదివరకే అయిపోయింది. ఇహ ముందు రాబోయే ఆలోచనలకు అర్థంవుండదు. మాట్లాడకుండా పోయి పడుకుంది. నిండా ముసుగుకప్పుకుంది. అయిదారుసార్లు తల్లివచ్చి పిలిచినా లేవలేదు. మిడ్‌వైఫ్ అర్జంటుగావచ్చి బ్రతిమలాడినా కదల్లేదు. మెదల్లేదు. విధ్యుక్తధర్మం అనుకుంటున్న గుణం ఆమెనుయీసారి కదిలించలేకపోయింది. ఆరోజు ఆమెను కదిలించ ప్రయత్నించిన వాళ్ళందరికీ నిరాశే మిగిలింది,

సాయంత్రానికి ఆమె ఉబ్బరించిపోయిన ముఖంతో ఒకసారి లేచి అద్దంలో తన ప్రతిరూపం చూసుకుని మళ్ళీ పోయి పడుకుంది.

మరునాడు ఉదయం ఆమె లేచి స్నానం చేసింది. ముఖం యింకా కళావిహీనంగానే వుంది. ఎవరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడలేదు. తరువాత టాక్సీలో ముకుందరావును చూడటానికి పోయింది.

నౌఖరు ఎదురుగా వచ్చి "అయ్యగారు యింకా నిద్రలేవలేదమ్మగారూ" అన్నాడు.

"లేపు. నేను వచ్చానని చెప్పు"

వాడు తెల్లబోయి కొంచం సంకోచించి యిహ విధిలేక లోపలకు వెళ్ళిపోయాడు. పావుగంటసేపు ఆమె అలాగే మౌనంగా కూర్చోవలసి వచ్చింది. తర్వాత ముకుందరావు లోపలనుంచి చంటిపిల్లాడులా నడిచి వచ్చాడు. అతనికళ్ళు ఎర్రగా జ్యోతుల్లా

వున్నాయి. అవి పూర్తి నిరాశాజ్యోతులు, మాట్లాడకుండా ఆమె ఎదురుగా కూర్చున్నాడు.
రెండు నిమిషాలు యిద్దరిలో ఎవరూ పెదవులు కదపలేదు.
చివరకు అతనే బలవంతంమీద అన్నాడు "మాలతి చచ్చిపోయి అయిదురోజు లయింది"
విశాల మాట్లాడేందుకు ప్రయత్నించటంలేదు తలవంచుకుని కూర్చుంది.
ఇద్దరిలోనూ ఎవరూ మాట్లాడేస్థితిలో లేరు. సంభాషణ జరగటం ఎలా? ఈలోగా నౌకరు కాఫీతెచ్చి బల్లమీదపెట్టి వెళ్ళిపోయాడు. కొంతసేపటిదాకా కాఫీ తీసుకునేందుకు ఎవరూ ప్రయత్నించ లేదు. అనాలనిపించికాదుగాని, ఆవసరం అనిపించి విశాల అనే సింది "కాఫీ తీసుకోండి. చల్లారిపోతుంది", తరువాత నాలిక కొరుక్కుంది. మాటలు ఆమెకే ఎలాగో ధ్వనించాయి.
ముకుందరావు ముఖం ఎత్తి, ఆమెవంక పొడిగా చూసి, కాఫీ కప్పు చేతుల్లోకి తీసుకుని అన్నాడు "మీరూ తీసుకోండి"
విశాల తీసుకుంది. కాఫీ త్రాగుతున్నారేకాని ఎవరికీ మాటలు రావు. ఏంచెయ్యటమో ఆమెకు పాలుపోవటంలేదు. తను ఏమి చెబుదామని యిక్కడికి వచ్చిందో గుర్తుకు రావటంలేదు.
"మిమ్మల్ని చాలా ఆడిగానని చెప్పమంది."
జవాబు యివ్వలేకపోయింది యీసారికూడా ఆమె,
"మిమ్మల్ని క్షమించమని కోరుకుంటున్నానని చెప్పమంది"
క్షమించమందా? ఎందుకు? త్వరత్వరగా ఆమెకు మాలతికీ, తనకూ ఆనాడు జరిగిన సంభాషణఅంతా జ్ఞప్తికి వచ్చింది. ముకుందరావువంక చూసింది. విరాగిలా, యోగిలా వున్నాడు. అతన్ని చూస్తే చెయ్యెత్తి నమస్కరించబుద్ధి వేస్తోంది "ఎంత పని చేశావు మాలతీ" అనుకుంది.

ఏంతసేపు యీ మౌనం! తను యిక్కడికి ఏ ధృడనిశ్చయంతో వచ్చింది? మళ్ళీ అవన్నీ గుర్తుకు వస్తున్నాయి. రహస్యాన్ని మనసులో దాచిపెట్టుకునేశక్తి తనకులేదు.

తనని మాలతి కోరినసహాయం చేయవలసిన సమయం దగ్గరకు వచ్చింది. ఈ తరుణంలోతప్ప అటువంటి వాక్యాలు పెదవులు దాటి బయటకు రావు. కనీసం పెదవులవరకైనా వచ్చేనమ్మకం లేదు. ఇదే మంచి అదను.

"మాలతి మీతో యింకేమైనా చెప్పిందా?"

"ఆఁ"

"ఏమిటి?" కుతూహలం ఆపుకోలేకపోతోంది. ఈ విషయం ఆతనికికూడా తెలుసునా?

అతను ఒకసారి సూటిగా ఆమెముఖంలోకి చూశాడు. ఏదో చెప్పబోయి, చేతకాక, తలవంచుకుని, ఏదోతోచి, మళ్లీ తల యెత్తి యిలా పలికాడు;

"నా... నా.... పెళ్లి విషయం"

విశాల ఊపిరి బిగపట్టింది, ఈస్థితిలో అతనిమొహం తాను ఎలా చూడగలుగుతోంది?

"ఏ.... ఏ ...మంది?"

ఉన్నట్లుండి అతను విషాదంగా నవ్వాడు. "నాతో ఆమెఅయిదు సంవత్సరాలు గడిపింది. కాని నా గురించి కొంచమైనా అర్థం చేసుకోలేక పోయిందని మొన్న తెలిసింది"

ఏమిటి అతను అనేది? తన నిశ్చయం, త్యాగం, ఊహ స్వార్థంలో త్యాగం-ఊహ త్యాగంలో స్వార్థం – అవన్నీ........

"ఆమె అందికదా....మీరు ...మీరు యింకెవర్నీ పెళ్లిచేసుకోకండి"

తృళ్ళి పడింది విశాల. ఏమిటి? మాలతి యిలా అందా?"
ఆకస్మికంగా అతను ముఖం గంభీరంగా చేసి, కటువుగా నవ్వాడు. "ఎంత స్వార్థమో చూడండి. నేను యింకెవర్నీ పెళ్లి చేసుకోకూడదుట. ఆమెని ఎంత ప్రేమించినా, ఆ స్వభావాన్ని నిందించకుండా ఉండలేను"
విశాల యింకా, యింకా తెల్లబోతోంది. ఆమెలోని రక్తమంతా ఘనీభవించినట్లు అనుభూతి పొందుతోంది.
"ఆమె నన్ను ఎందుకు అర్థం చేసుకోలేదో నా కర్థం కావటం లేదు. అలా అని వొట్టుకూడా వేయించుకుంది"
అతని గొంతు అపస్వరాలు పలుకుతోంది.
"నా హృదయంలో ఆమెకు తప్ప యింకొకరికి చోటులేదని ఆమెకు తెలియదు"

విశాల ముఖం క్షణంలో మ్లానమైంది. మాలతి! తను ఆమెను అర్థంచేసుకోవటంలో పొరబడిందా? లేక ఆమె తనను అర్థం చేసుకోవటంలో పొరబడిందా? మరి ఆనాడు ఆమె తనతో అన్న మాటలు? ఆ ప్రార్థన ఆ వాగ్దానం; ఇంతలో యీమె మనసుమారి పోయిందా? ఇంత స్వార్థమా? స్త్రీ.... స్త్రీ .... స్త్రీ ... ఆమెకు పూర్తిగా దుఃఖమే వస్తోంది. తనూ స్త్రీయే. తన ఆత్మను ఆమె సర్వనాశనం చేసిందే. ఆ మాటలకు లోబడి తను స్వార్థానికి తలపడింది. త్యాగం చేయబోయింది? ఇప్పుడు లేని ఒక వ్యక్తికి ద్రోహం చేయ తలపెట్టింది. అన్నీ చేసింది. మనసు వున్న స్త్రీ చేయరాని పనులన్నీ చేసింది. ఏది స్వార్థం? ఏది త్యాగం? చివరకు యీ విచక్షణాజ్ఞానాన్ని కూడా విస్మరించింది. తనని మాలతి తనకు తెలియకుండానే అన్నివిధాలా సాధించింది. తన మనసుమీద స్వారీచేసింది. చివరకు తనని ఎందుకూ పనికిరాని దానినిగా చేసింది. తను దూరంగా తప్పుకుంది.

అధరాలు....ఆమె అధరాలు అదురుతున్నాయి. కన్నీళ్లు కారబోతున్నాయి.

కాని ఆ పరిస్థితి అంతటితోనే ఆగింది. హఠాత్తుగా ఆమె నేత్రాలు మెరిశాయి.

ఎందుకు యిందాకటినుంచి దుఃఖపడింది? ఏం జరిగిందసలు?

ఏమీ జరగలేదు. కొంచం మెలికలు. అంతే. క్రమక్రమంగా ఆమె వదన మండలాన్ని ఆవరించిన చీకటి ఛాయలు తొలగిపోయాయి.ఇప్పుడా వదనం తైలంలేని దీపంలా లేదు.లేచి,నిలబడి ముకుందరావు వంక చూసింది. అతను తల వంచుకుని కూర్చున్నాడు.ఈ వ్యక్తితో కొన్ని నిమిషాలక్రితం ఏం మాట్లాడబోయింది తాను?సిగ్గుతో ఆమె సుందరవదనారవిందం సంధ్యారుణరాగ దీపితమైంది. కాని అది క్షణంసేపే. తరువాత ఏమీ శబ్దంచేయకండా బయటకు నడిచి వచ్చేసింది.

బయట ఆమెకోసం యింకా టాక్సీ నిలబడే వుంది. విసురుగా పోయి కూలబడింది.

"థ్యాంక్యూ! థ్యాంక్యూ మాలతీ"